

ODALARIN TAHKİM UYGULAMASI:

Tahkim kelimesinin anlamı, hakemlikten gelmektedir. Aralarında ticari bir sözleşme bulunan taraflar ya o sözleşme içinde ya da ayrı bir tahkim sözleşmesi imzalamak sureti ile o sözleşme çerçevesinde çıkacak anlaşmazlığı öncelikle mahkemelerde değil oluşturulacak bir hakem heyeti tarafından çözülmesini sağlayabilirler. Bu verilen karar ayrıca, yetkili mahkeme tarafından onanır ve yaptırım kazanır.

Tüm dünyada olduğu gibi tahkim, türk yargı sisteminde de kabul gören bir müessesedir. 1927 yılında yürürlüğe giren ve hâla yürürlükte bulunan 1086 sayılı hukuk usulü muhakemeleri kanununun 516-536 maddeleri arasında yer almaktadır. Ayrıca, yurt dışında verilmiş olan ve taraflardan birinin türk olduğu bir tahkim kararının türkiye cumhuriyeti sınırları içinde tanınmasına ilişkin gerekli hukuki düzenlemeler de çeşitli kanunlarda yer almaktadır. Bununla beraber, türkiye, yabancı hakem kararlarının tanınması için hazırlanan bir çok uluslararası konvansiyona da taraftır. Uluslararası tahkim müessesesinde sadece gerçek veya tüzel kişiler değil, devletler de taraf olabilmekte ve lehlerine veya aleyhlerine kararlar alınabilmektedir.

Geçmişe dayanmasına rağmen tahkim müessesesi, iş dünyamızda az bilinen bir ihtilaf çözme müessesesidir. Özellikle ticaret odalarının tabi olduğu 5174 sayılı kanunun "odaların görevleri" başlıklı 5 inci maddesinin r bendinin 3 üncü maddesinde "ilgililerin talebi halinde, ticari ve sınai ihtilaflarda hakem olabilirler" hükmü yer almaktadır.

Konu ile ilgili uygulama 5174 sayılı Kanuna dayanılarak çıkartılan Odalar Borslar Muamelat Yönetmeliği nin 48-61'inci maddelerinde düzenlenmiştir.

Buna göre Odaların uyuşmalılarda hakemlik yapabilmesi, **tarafların aralarındaki anlaşmazlığın odanın hakemliğiyle çözülmesi hususunda yazılı olarak anlaşmasına ve talepte bulunulmasına** bağlıdır. Bu nedenle sözleşmelerde odanın tahkim şartının uygulanabilmesi için öncelikle yapılmış olan sözleşmelerinde **odanın hakemliğinin ve tahkimin kabul edildiğine ilişkin hükmün konulması ve bunların taraflarca imzalanması** , ihtilaf halinde de taraflardan birisinin odaya başvurmaya bağlıdır.

Konu ile İlgili Oda Muameleat Yönetmeliği Hükümleri:

Odaların hakemliği

Madde 49 — Odalar, üyelerinin aralarında veya yapmış oldukları sözleşmelerde yer alması halinde bu sözleşmelerle ilgili olarak çıkan ihtilafların çözümünde hakemlik yapabilir.

Odaların hakemlik yapabilmesi, tarafların, aralarındaki anlaşmazlığın odanın hakemliğiyle çözülmesi hususunda yazılı olarak anlaşmasına ve talepte bulunulmasına bağlıdır.

Hakem veya hakem heyeti

Madde 50 — Odanın hakemliğiyle çözümü kararlaştırılmış bulunan anlaşmazlıklar, meclis tarafından onaylanan [hakem listesinde](#) yer alanlar arasından taraflarca ve/veya yönetim kurulunca seçilecek hakem veya hakem heyeti tarafından incelenerek karara bağlanır. Ancak taraflar, meclis tarafından onaylanan hakem listesinin dışındaki kişilerden de hakem seçebilir. Bu takdirde ihtilaf bu hakemler tarafından incelenerek karara bağlanır.

Aksine yazılı anlaşma olmadıkça, ihtilaf üç hakemden meydana gelen hakem heyeti tarafından çözümlenir. Ancak taraflar, tahkim şartı veya sözleşmesiyle aralarındaki anlaşmazlığın tek hakem tarafından çözümünü kararlaştırabilir.

Taraflar arasındaki anlaşmazlığın çözümlenmesinde, tarafların her biri kendi hakemini, oda yönetim kurulu da üçüncü hakemi seçer. Tarafların kendi hakemini belirleyememesi durumunda bu hakemler de yönetim kurulu tarafından seçilir. Hangi hakemin heyete başkanlık edeceği seçilen hakemler tarafından belirlenir.

Taraflar arasındaki anlaşmazlığın tek hakem tarafından çözümüne karar verilmesi durumunda, bu hakem, meclis tarafından onaylanan hakem listesinde yer alanlar arasından veya bu liste dışından tarafların ittifakıyla seçilir. Hakem, tarafların ittifakıyla seçilemez ise oda yönetim kurulu tarafından meclisçe onaylanan hakem listesinden seçilir.

Tahkime başvurma ve itiraz

Madde 51 — Tahkime gitmek isteyen taraf, bir dilekçeyle doğrudan veya şubeler vasıtasıyla

odaya müracaat eder. Bu dilekçeye, tarafların veya vekillerinin isim ve adresleri, ihtilafın konusu, davacının talebi ve dayandığı hukuki sebepler ile delilleri yazılır ve tahkim şartı veya sözleşmesi eklenir.

Başvuru üzerine, taraflar arasında 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre geçerli bir tahkim şartı veya sözleşmesinin mevcut olup olmadığı oda genel sekreteri veya görevlendireceği personel tarafından araştırılır. Araştırma sonucunda, tahkim isteğinin geçerli ve haklı bir sebebe dayanmakta olduğu tespit edilirse, durum davalıya tebliğ edilir. Bu tebligatta, davalının tebellüğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili mahkemeye başvurarak anlaşmazlığın tahkim yoluyla çözümüne itirazda bulunabileceği belirtilir.

Davalının süresinde yetkili mahkemeye başvurarak anlaşmazlığın tahkim yoluyla çözümüne itiraz etmemesi halinde oda, taraflara meclisçe onaylanan hakem listesinin birer örneğini gönderir ve tebellüğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde hakemlerini seçerek odaya bildirmelerini ister. Bu süre zarfında **meclisçe onaylanan hakem listesinden** veya bu liste dışından seçilen hakem veya hakemler odaya bildirilmez ise bu hakem veya hakemler yönetim kurulu tarafından meclisçe onaylanan hakem listesinden seçilir.

Davalının süresinde yetkili mahkemeye başvurarak itiraz etmesi halinde oda, taraflar arasındaki anlaşmazlığın odanın hakemliğiyle çözümlenip çözümlenmeyeceği hususunda yetkili mahkeme tarafından seri yargılama usulüne göre alınacak kararı bekler ve bu karara göre hareket eder.

Mahkeme tarafından verilen karar anlaşmazlığın tahkim yoluyla çözümüne ilişkin ise bu maddenin üçüncü fıkrasına göre işlem yapılır. Mahkeme tarafından verilen karar anlaşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenemeyeceğine ilişkin ise davacının dilekçesi reddedilir.